

הלכות שפת סימן שנט שם

ביאורים ומוספים

כתב החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ג) שאינה נחשבת מחיצה גרועה. ובשונה הלכות (ס"ד) הוסיף, שבאופן זה גם במחיצת ערב אינה נחשבת מחיצה גרועה. וראה מה שכתב המשני"ב להלן (ס"ק ג) בשם הריטב"א.

[משנ"ב שם]

דאי לאו הכי לא נחשב למחיצה פלג'.

3) ודעת החזו"א (שם ס"ק ז), שהיינו דוקא אם הרוח מניחה אותם עד כדי שהם מתרחקים זה מזה ג' טפחים, שאז כשהם נדים בטלה המחיצה, ולכן גם בזמן שאינם נדים אינה נחשבת למחיצה. וראה מה שכתבנו בזה לקמן סי' ששב ס"ק ז.

[שעה"צ ס"ק ב]

דבמחיצה של שתי נעשה קנה אחת למעלה לחצר הקנים, הוי מחיצה מעלה ומתור אפילו יתור מבית-סאתים⁴.

4) וכתב שם (משב"ז ס"ק א), שכמו כן אם העמיד קנה אחד של שתי בכל רוח, וחיבר אליו קנים או חבלים בערב, נחשב למחיצה מעולה כדק שתי וערב. והחזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) תמה על דבריו, שבגמרא מבואר שבדי שיחשב למחיצת שתי וערב, צריך שיהיה לשתי ולערב לכל אחד בפני עצמו דין מחיצה על ידי לבד. ועוד תמה, שהרי בכל מחיצת ערב יש עמודי שתי שמעמידים את החבלים שמתה בערב. וכתב שאי אפשר לעשות מדברי הפמ"ג שום סניף להקל.

ואם עשו מחיצות שתי וערב שטומרות סמוכות זו לזו ואינן נוגעות זו בזו, כתב החזו"א (שם) שאם אינן רחוקות זו מזו ג' טפחים הריהן נחשבות כמחיצה אחת של שתי וערב.

ובאופן שעשו את החמשה טפחים העליונים של המחיצה בשתי וערב, החמשה טפחים התחתונים בשתי לחד, כתב החזו"א (שם) שנחשבת מחיצה מעולה ומועיל מדין פרוץ כעומד, ואין כאן חסרון של בקיעת גדיים, כיון שאין בין הקנים של השתי ג' טפחים.

ואם העמיד הרבה קנים סמוכים זה לזה בשתי, עד שנמצא שיש קנים כנגד כל אור שבין

הקנים כזה וכו', וכולם סמוכים זה לזה בפתות מג' טפחים, כתב החזו"א

(שם) שמיעיל הרבה, ואינו נחשב כמחיצה של שתי לחד, כיון שלמקום המוקף אין אור מגילה חוצה לו.

ולענין צורת הפתח האם היא נחשבת למחיצה גרועה, כתב הפמ"ג (סי' ששב א"א

ס"ק יז) שאם סביב המקום המוקף יש מחיצות והעומד מרובה על הפתח, ובמקום הפתח עשו צורת הפתח, הרי זה נחשב כמחיצה מעולה ויעדיף ממחיצת שתי או ערב, ומשמע מדבריו שאם אין העומד מרובה אלא יש צורת הפתח סביב רוב החיקף, הרי זה נחשבת מחיצה גרועה כמחיצת שתי או ערב. (ומביאר מדבריו שמחיצת שתי אינה מועילה גם כשהעומד מרובה במחיצה גמורה, וראה מה שכתבנו בביה"ל ד"ה כיון שתי, דעת החזו"א בזה).

[משנ"ב ס"ק קא]

כתבו הפוסקים⁶⁰.

50) ראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל סי' ד"ה מביתו.

סימן שנט

דין רחבה שאחורי הפתח

[רמ"א ס"א]

דבזמן הזה קתמן מקפין לדירה, כמו שנתבאר לעיל גבי קרפף⁴.

1) וכתב שם המשני"ב (סי' שנט ס"ק טו), שבזמננו הרבה תלוי לפי מנהג המקומות.

[ביה"ל ד"ה רחבה]

אפלו לבית מדרש⁸.

2) מדבריו נראה שחילק בין קרפף ששוערו בית סאתים מצומצם שאסור לטלטל ממנו אל הבית, לבין קרפף ששיעור פחות מבית סאתים שמוותר לטלטל ממנו אל הבית. והחזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יח) תמה על דבריו, שלשיטת שאסורות בבית סאתים מצומצם, אסור גם אם הוא פחות מבית סאתים, וציון לדברי המשני"ב לעיל (סי' שנט ס"ק עה ו-עו) שאסור גם בפחות מבית סאתים.

ובשעת הדחק, ראה בביה"ל לקמן (סי' שעב ס"א ד"ה או) שהתיר לטלטל מבית לקרפף ששיעורו בית סאתים, אם הם של אדם אחד או של שני בני אדם שעירבו ביניהם.

[ביה"ל שם]

דקפה שהיא קבית-סאתים מקפץ⁸.

3) ולענין גג, כתב החזו"א (א"ח סי' פט ס"ק י), הובא בשונה הלכות סי' שנט סב"ג, שאם הוא בולט ממחיצות הבית שאו אין מחיצותיו ניכרות, דינו כרחבה ולא כקרפף ונהיינו לשיטת שאין כרמלית מעל עשרה]. ואם אינו בולט, אומרים יגד אסיק מחיצתו (שמחיצות הבית עילות וגודרות על הגג), ונחשב כאילו גם למעלה מוקף לדירה, כמבואר במשני"ב לקמן (סי' ששב ס"ק כח) לענין ספינה.

סימן שס

דין הקף מחיצות לשפת

[משנ"ב ס"ק א]

במקום ישוב גס-פן קטר עד סאתים¹.

1) ודינם של רבים במקום ישוב, הביא בספר תיקון מבואות (פי"ח ה"ג) 2) את דברי הריטב"א (עירובין יז, א ד"ה איכא) שדין ישוב כדן בקעה, שרק ליחיד לא מועילה מחיצת שתי, אבל לרבים (משלשה ומעלה) מועילה מחיצת שתי גם במקום שגודלו יותר מבית סאתים. מאידך החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ד) כתב, שבישוב דין רבים כדן יחיד, ואין מועילה מחיצת שתי למקום שהוא יותר מבית סאתים גם אם רבים דרים שם, וסיים בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק ב]

קנים בקרקע פחות פחות משלשה טפחים זה אצל זה².

2) ואם העמיד קנים על שתי, וכל קנה רחב יותר מהפירצה שבצידו,

הלכות שבת סימן שם

ביאורים ומוספים

במחיצת שתי, או שאופן זה גרע משאר המקומות, כיון שבפירצה בקרן זזת לא מועיל עומד מרובה מן התורה, וכמו שכתב החזו"א (שם סי' עב ס"ק א).

[משנ"ב ס"ק ט]

בבב השבת¹⁰.

10) ואם היה גוסס בערב שבת ומת בשבת, כתב התוספת שבת (ס"ק ט) שהם אטורים, ואין אומרים בזה שבת שהותרה הותרה, כיון שלא היה עומד להתקיים כל השבת, וכן מבואר לקמן (סי' שעא ס"ק לג) לענין עירוב. [אולם הביה"ל (שם ד"ה אהר) כתב שבשעת הדחק גם בגוסס אומרים דין הותרה].

[שו"ע ס"ג]

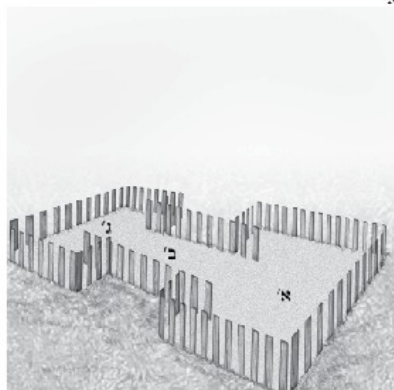
היה שלשה והקיפו כל אחד לעצמו זה בצד זה ונכרו נסדו.

11) ואף שלקמן (סי' שסו ס"ב) פסק השו"ע ששיירה שהקיפה מחיצה אין בני השיירה צריכים לערב ביניהם, כתב הביה"ל שם (ד"ה אבל שיירה) שבאן שכל אחד הקיף מחיצה לעצמו, אף על פי שעשו פתח ביניהם אינם נחשבים מעורבים זה בזה, ולכן צריכים הם לערב, אבל בשיירה שהקיפו סביב כולם מחיצה אחת הם נחשבים מעורבים, ולכן אינם צריכים לערב ביניהם.

[משנ"ב ס"ק יב]

והאמצי קצר. כנה¹².

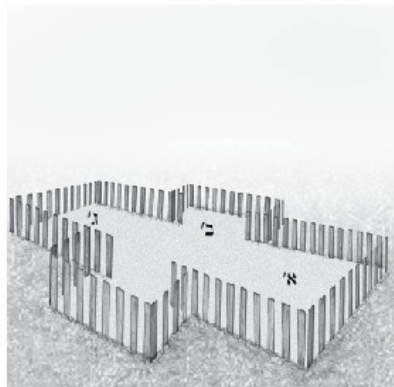
12) כזה ו

[משנ"ב ס"ק יח]

שהאמצי קרב מן שתי החיצוניים¹³.

13) כזה ו

[שו"ע ס"א]

לשאר בית-סאתים פנויים.

8) מלשון השו"ע משמע שאסור לא רק כשנשאר יותר מבית סאתים פנוי, אלא אף אם נשאר בדיוק בית סאתים פנוי הרי זה אסור, וכן מבואר בדברי הריטב"א (עירובין יג, א ד"ה א"ר אשו) [וכן כתב הרשב"א (שם נח, ב ד"ה הוצרכתי) שיש לגרוס בתוספתא ולא שיירו בה בית סאתים, ולא ולא שיירו בה אלא בית סאתים, וכן גרס הר"ן שם (יג, א)].

[רמ"א שם]

אינו יהודי אינו מצטרף לשני, ויש אומרים שהוא הדין קטן אינו מצטרף⁶.

6) ולענין מומר האם דינו כנכרי, מבואר בשו"ע לקמן (סי' שפה סי' ג).

ולענין אשה האם היא מצטרפת, הפמ"ג (משנ"ב ס"ק ב) הסתפק בזה, והערוך השלחן (סי' ג) כתב שאם הם איש ואשתו הריהם נחשבים כאחד, ולכאורה מדברי הרמ"א שכתב שאינו יהודי וקטן אינם מצטרפין, משמע שאשה שעדיפא מהם אכן מצטרפת.

ולענין חרש ושוטה, כתב הערוך השלחן (שם) שדינו כקטן שיש אומרים שאינו מצטרף.

ולענין אב ובנו, כתב הישרועת יעקב (סי' שסג ס"ק יג, העתיקו לדעת תורה כאן) שהם נחשבים כשנים.

[משנ"ב ס"ק ג]

בעומד קרבה על הפרוץ גם-כן מחיצה גרועה מקרי כמו בשתי בלא ערב⁷.

7) ואם יש שתי דפנות שלמות, כתב החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ג) שנראה שגם לדעת הרשב"א והריטב"א אינה נחשבת מחיצה גרועה.

[משנ"ב ס"ק ה]

ומכל מקום לא נחשב ככחמלית נמוך שיהא מתד להוציא מפניו לכחמלית אחר⁸.

8) החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ג) צידד שמותר להוציא ממנו לכחמלית אחרת, ודימה זאת למה שכתב הביה"ל לעיל (סי' שמו סי' ד"ה ומת) שמותר להוציא ממקום שיש לו ג' מחיצות גמורות לכחמלית, אף על פי שמן התורה הוא רשות היחיד גמורה [ראוה מה שכתבנו שם].

[ביה"ל ד"ה כגון שתי]

לשרי לטלטל אפלי סחוקת יותר מבית-סאתים⁹.

9) בטעם דין זה כתב החזו"א (א"ח סי' עז ס"ק ג), שעיקר החילוק בין אם המקום המוקף הוא בית סאתים לבין אם הוא יותר מבית סאתים הוא בחשיבות ההיקף, ובאופן שעשה שלש מחיצות מעולות שבוה כבר נעשתה לרשות היחיד מהתורה, אלא שמתקנת הכמים צריך לתקן את הרוח רביעית, אין לחלק בין פחות מבית סאתים ליותר מבית סאתים, והוסיף, שמסתבר שאפילו באופן שיש בני הדפנות פרצות שהן יותר מני' אמות, מועיל לתקן על ידי מחיצה גרועה של שתי לחוד, כיון שהעומד מרובה על ידי מחיצה מעולה, ובספר תיקון מבואות (פי"ח הע' 15) הסתפק באופן שבמקום המוקף מחיצות יש פירצה בקרן זזת, האם מועיל לתקנה

